

Quản lý hoạt động dạy học môn Vật lí tại các trường trung học phổ thông thành phố Đà Nẵng đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông

Nguyễn Kiều Bích*, Phan Hữu Thịnh*

* ThS.Trường THPT Nguyễn Văn Thoại, TP Đà Nẵng

Received: 4/4/2024; Accepted: 9/4/2024; Published: 12/4/2024

Abstract: The thesis was to systematize the theoretical background of management of Physics-teaching activities at high schools in accordance with the General Education Programme 2018, conduct a survey, analysis and assessment of the current situation of teaching and managing Physics-teaching activities at high schools in Da Nang City, meeting the requirements of general education reform. The thesis proposed 06 management measures for teaching Physics at high schools in Da Nang City to meet the requirements of general education innovation.

Keywords: Education management, teaching activities of Physics, management of teaching activities of Physics at high schools in Da Nang City

1. Đặt vấn đề

Đối với các nước có nền giáo dục (GD) phát triển trên thế giới, đặc biệt là các nước tiếp cận chương trình giáo dục phổ thông (GDPT) theo hướng phát triển năng lực, trong đó có Việt Nam, thì môn Vật lí (VL) luôn được gắn liền với thực tiễn. Chương trình GDPT tổng thể kèm theo Thông tư 32/2018/TT-BGDĐT đã nói rõ: ở giai đoạn giáo dục định hướng nghề nghiệp (cấp THPT), Vật lí là môn học được HS lựa chọn theo nguyện vọng và định hướng nghề nghiệp giúp các em phát triển các phẩm chất, năng lực VL của mình tạo điều kiện bước đầu nhận biết đúng năng lực, sở trường, có thái độ tích cực đối với môn học. Chất lượng dạy học bộ môn VL phụ thuộc vào các điều kiện tiên quyết như: Hoạt động quản lý của CBQL, việc thực hiện mục tiêu và nội dung dạy học, việc thực hiện đổi mới phương pháp (PP) dạy học, cơ sở vật chất, quy mô lớp học, sĩ số học sinh (HS), sự hợp tác giữa phụ huynh với giáo viên (GV) bộ môn, chế độ chính sách cũng như việc quan tâm, chỉ đạo của cấp trên. Đặc biệt đối với bộ môn khoa học thực nghiệm và có tính ứng dụng cao như môn VL thì hoạt động thí nghiệm, thực hành, trải nghiệm rất quan trọng. Tuy nhiên, tại các trường THPT trên địa bàn TP Đà Nẵng, việc thực hiện hoạt động dạy học (HDDH) môn VL nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới GDPT còn nhiều hạn chế.

Trong khuôn khổ bài báo này, nhóm tác giả lựa chọn đề tài: “Quản lý hoạt động dạy học môn Vật lí tại các trường trung học phổ thông thành phố Đà

Nẵng đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông” để nghiên cứu; bài viết đề xuất các biện pháp từ kết quả nghiên cứu thực trạng trên.

2. Nội dung và kết quả nghiên cứu

2.1. Thực trạng quản lý HDDH môn VL tại các trường THPT thành phố Đà Nẵng đáp ứng yêu cầu đổi mới GDPT

Tác giả đã sử dụng PP quan sát, PP chuyên gia và sử dụng phiếu khảo sát cho 28 CBQL (hiệu trưởng, phó hiệu trưởng, TTCM); 50 GV Vật lí và 300 HS đang học lớp 10 năm học 2022-2023 ở 07 trường THPT trên địa bàn TP Đà Nẵng.

* Điểm mạnh:

Chất lượng đội ngũ CBQL, GV, NV của các nhà trường đạt tỉ lệ trên chuẩn cao, có trình độ chuyên môn nghiệp vụ vững vàng, nhiệt tình, yêu nghề. Hầu hết đội ngũ CBQL đều xác định được tầm quan trọng của công tác quản lý HDDH môn VL tại các trường THPT thành phố Đà Nẵng để đáp ứng được yêu cầu đổi mới GDPT. GV Vật lí có ý thức thực hiện tốt mục tiêu, nội dung dạy học theo chương trình GDPT 2018, có ý thức thực hiện đổi mới PPHT tổ chức dạy học, KTĐG kết quả dạy học môn VL theo chương trình GDPT 2018. CSVC, trang thiết bị hỗ trợ HDDH bộ môn VL ngày càng được đầu tư, nâng cấp. Đa số HS chăm ngoan, thực hiện nghiêm túc nội quy của nhà trường.

* Điểm yếu:

Một bộ phận CBQL, GV nhận thức chưa thật đầy đủ về tầm quan trọng của việc lập kế hoạch quản lý

dạy học môn VL theo chương trình GDPT 2018. Quá trình thực hiện chương trình GDPT 2018 của học kỳ I năm học 2022-2023 (năm đầu tiên dạy theo chương trình 2018) môn VL lớp 10 còn lúng túng. Tổ chuyên môn xây dựng KHDH môn VL còn sơ sài, thiếu tính thực tiễn. Các PP, kỹ thuật dạy học tích cực chiếm ưu thế trong việc phát triển phẩm chất, năng lực HS nhằm thực hiện mục tiêu chương trình VL 2018 chưa được GV ở các trường THPT quan tâm đúng mức, GV vẫn nặng về sử dụng các PP dạy học truyền thống. Có nhiều GV không thực hiện, hoặc thực hiện cho có.

2.2. Biện pháp quản lý HĐ DH môn VL tại các trường THPT thành phố Đà Nẵng đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình GDPT

2.2.1. Tổ chức nâng cao nhận thức cho CBQL, GV, NV, phụ huynh và HS về vai trò của môn Vật lý trong chương trình GDPT 2018 tại trường THPT

Biện pháp này nhằm nâng cao nhận thức và trách nhiệm của CBQL, GV, NV, HS và phụ huynh về tầm quan trọng của bộ môn VL trong chương trình GDPT 2018 để giúp cho họ hiểu được vai trò, ý nghĩa của bộ môn VL, từ đó đi đến thống nhất về mặt tư tưởng, xác định nhiệm vụ bản thân và tự nguyện thực hiện nhiệm vụ để hoàn thành mục tiêu GD chung.

Để thực hiện được biện pháp này cần có sự triển khai đồng bộ từ CBQL, GV, NV đến HS và phụ huynh. Lãnh đạo nhà trường cần nắm rõ chính sách, xây dựng chủ trương, kế hoạch chi tiết để tổ chức các chương trình giúp GV, NV, HS và phụ huynh nâng cao nhận thức về chương trình GDPT 2018. GV cần chủ động trong đề xuất tham mưu thực hiện chương trình đồng thời lắng nghe tâm tư, nguyện vọng của HS và phụ huynh nhằm có những trao đổi, giải đáp cụ thể về chương trình GDPT 2018 góp phần giúp các đối tượng liên quan nắm rõ, hiểu rõ và ủng hộ thực hiện chương trình.

2.2.2. Chỉ đạo tổ chuyên môn, GV bộ môn tổ chức xây dựng và thực hiện KHDH môn Vật lý đáp ứng mục tiêu dạy học môn Vật lý THPT chương trình 2018 theo hướng phát hình thành và triển năng lực đặc thù môn Vật lý

Giúp tổ/nhóm chuyên môn, GV có cái nhìn tổng thể về nội dung chương trình môn Vật lý THPT 2018, biết xác định được đúng mục tiêu dạy học, PP và hình thức dạy học tối ưu theo yêu cầu cần đạt của chương trình môn Vật lý 2018. Phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của tổ/ nhóm chuyên môn và GV bộ môn trong việc xây dựng và thực hiện kế hoạch dạy học, kế hoạch bài dạy môn VL theo chương trình GDPT 2018. CBQL dễ dàng KTĐG chất lượng

HDDH môn VL và làm cơ sở cho công tác đánh giá thi đua trong nhà trường, kiểm định chất lượng bộ môn.

Lãnh đạo nhà trường cần phải có kế hoạch khảo sát thực trạng HDDH môn VL, kịp thời nắm bắt và phân tích thực trạng HDDH môn VL của đơn vị để thấy được những thuận lợi khó khăn. Trên cơ sở đó xác định mục tiêu, đề ra kế hoạch và lựa chọn các giải pháp tối ưu, phù hợp với tình hình thực tế, nhằm mang lại hiệu quả cao nhất. Đây là cơ sở vững chắc cho việc chỉ đạo GV lập kế hoạch và thực hiện kế hoạch dạy học môn VL tại trường THPT theo hướng phát triển năng lực đặc thù môn VL, đáp ứng yêu cầu đổi mới GDPT.

2.2.3. Chỉ đạo tổ chuyên môn, GV bộ môn phát triển nội dung dạy học môn Vật lý tại trường THPT theo hướng phát triển năng lực đặc thù môn Vật lý sao cho phù hợp với điều kiện thực tế của nhà trường và đối tượng HS để đáp ứng yêu cầu đổi mới GDPT.

Biện pháp này nhằm đảm bảo quản lý chặt chẽ việc thực hiện đầy đủ và đúng nội dung DH môn Vật lý. Đảm bảo đầy đủ các điều kiện về chuyên môn để GV thực hiện đầy đủ và đúng nội dung chương trình Vật lý 2018 về tiến độ năm học và mục tiêu đề ra. Đảm bảo GV Vật lý có năng lực về chuyên môn, có KN sự phạm, có khả năng thực hiện đảm nội dung chương trình môn Vật lý THPT 2018 và tạo điều kiện để GV các trường mở rộng nội dung dạy học môn Vật lý THPT theo chương trình 2018.

Để thực hiện biện pháp này, Hiệu trưởng nhà trường chỉ đạo GV thực hiện đầy đủ nội dung, chương trình dạy học môn VL theo kế hoạch môn học, không được cắt xén, đảo ngược chương trình, đảm bảo đúng số tiết theo quy định của chương trình GDPT 2018; Tổ chức các buổi tập huấn nội dung chương trình môn Vật lý THPT theo chương trình 2018 để GV bộ môn nắm vững các nội dung cần phải dạy; Tổ chức các buổi tọa đàm chuyên môn, xây dựng, học tập, thảo luận đánh giá các KHDH của GV bộ môn, để lắng nghe các chia sẻ về những thuận lợi, khó khăn của GV bộ môn khi tổ chức thực hiện dạy học môn Vật lý 10 theo chương trình mới.

2.2.4. Đổi mới PP, hình thức dạy học môn VL theo hướng tăng cường các hoạt động dạy học trải nghiệm; dự án học tập; nghiên cứu khoa học; tích hợp liên môn; lồng ghép các vấn đề thực tiễn cuộc sống nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới GDPT

Nâng cao năng lực đội ngũ, nâng cao chất lượng dạy học môn VL góp phần nâng cao chất lượng GD toàn diện của nhà trường. Đảm bảo tất cả GV bộ môn

đều thực hiện đổi mới PP và có thể vận dụng được các PP tổ chức HỖ ĐH mới trong việc dạy học bộ môn Vật lí THPT theo chương trình 2018. Đảm bảo tất cả GV bộ môn đều có thể sử dụng được các thiết bị dạy học, thiết bị thí nghiệm mới sử dụng trong chương trình Vật lí 2018 để hỗ trợ trong việc dạy học bộ môn Vật lí THPT theo chương trình 2018 nhằm nâng cao chất lượng dạy và học bộ môn. Tăng cường hiệu quả quản lý hoạt động học tập của HS nhằm tạo điều kiện để hình thành PP tự học, rèn luyện các năng lực đặc thù môn VL theo chương trình 2018 khơi dậy lòng say mê học tập môn VL, bộc lộ năng lực tiềm tàng trong mỗi HS.

Nhà trường lập kế hoạch bồi dưỡng cho GV về đổi mới PP dạy học, tổ chức hội thảo, các lớp tập huấn về đổi mới PP cho GV, đặc biệt là các PP dạy học mới như: PP dạy học dựa trên dự án học tập, PP dạy học tích hợp các vấn đề về môi trường...PP nghiên cứu khoa học, đưa việc vận dụng các PP dạy học này thành nội dung chính của các buổi sinh hoạt chuyên môn.

Tăng cường các hoạt động kiểm tra, dự giờ, đánh giá việc thực hiện và hiệu quả sử dụng các PP mới trong dạy học VL. Tăng cường các hoạt động tương tác với HS và nâng cao năng lực giải quyết vấn đề cho HS.

2.2.5. Tổ chức tận dụng các nguồn lực về CSVC, thiết bị dạy học môn Vật lí cấp THPT trong nhà trường và từ nguồn xã hội hóa GD.

Đảm bảo đầy đủ và đồng bộ CSVC, thiết bị thí nghiệm, thực hành... phục vụ cho việc dạy học môn VL đạt được mục tiêu GD của cấp học và môn học; đảm bảo đầy đủ các phương tiện và điều kiện vật chất cho việc thực hiện đổi mới PP và hình thức tổ chức HỖ ĐH môn Vật lí theo hướng tăng cường các hoạt động thí nghiệm, thực hành, dạy học trải nghiệm; dự án học tập; nghiên cứu khoa học đáp ứng yêu cầu môn Vật lí theo chương trình 2018. Tạo điều kiện cho HS được phát huy tối đa trí thông minh của mình, được trải nghiệm, tiếp cận với các trang thiết bị công nghệ hiện đại để tìm tòi, khám phá, tự chiếm lĩnh tri thức dưới sự hướng dẫn của GV; qua đó giúp HS năng động, sáng tạo, sớm tiếp cận với việc nghiên cứu khoa học.

Nhà trường cần xây dựng kế hoạch chi tiết về sửa chữa, mua sắm trang thiết bị cần thiết, phù hợp đồng thời liên kết với các đơn vị cùng đóng trên địa bàn TP để phối hợp sử dụng hiệu quả các trang thiết bị như phòng thực hành thí nghiệm, khu thực hiện... Qua đó tăng cường giao lưu, hợp tác, trao đổi kinh nghiệm dạy học, sử dụng trang thiết bị của các đơn vị.

2.2.6. Tăng cường công tác kiểm tra, đánh giá việc thực hiện các hoạt động dạy học môn VL tại trường THPT đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình GDPT.

Biện pháp này nhằm giúp Hiệu trưởng đánh giá khách quan chất lượng hoạt động DH môn VL chương trình 2018 theo hướng phát triển năng lực HS. Hỗ trợ GV có cơ sở thực tế để nhận ra những điểm mạnh và điểm yếu của mình, từ đó hoàn thiện HỖ ĐH môn VL theo chương trình GDPT mới, phân đầu nâng cao chất lượng và hiệu quả dạy học bộ môn. Phát hiện, khen thưởng kịp thời các GV điển hình trong việc thực hiện đổi mới hoạt động dạy học môn VL theo hướng phát triển phẩm chất, năng lực HS. Bên cạnh đó, phát hiện, uốn nắn kịp thời những thiếu sót; tham gia góp ý để điều chỉnh những tồn tại, hạn chế của GV. Hỗ trợ HS điều chỉnh hoạt động học của mình, từ đó có biện pháp khắc phục để đạt được kết quả cao hơn trong quá trình học tập và rèn luyện bộ môn VL.

3. Kết luận

Công tác quản lý HỖ ĐH môn Vật lí ở các trường THPT trên địa bàn TP Đà Nẵng theo Chương trình GDPT 2018 có ý nghĩa hết sức quan trọng đối với thực trạng đổi mới GDPT hiện nay. Trên cơ sở nghiên cứu lý luận và khảo sát phân tích thực trạng, nhóm tác giả đã đề xuất 06 biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý HỖ ĐH môn VL ở các trường THPT trên địa bàn TP Đà Nẵng trong thời gian tới nhằm đáp ứng yêu cầu đổi mới GDPT. Các biện pháp đề xuất ở trên đảm bảo hệ thống các nguyên tắc về mặt lý luận và thực tiễn cũng như có mối quan hệ chặt chẽ với nhau. Mỗi biện pháp đều có vai trò, tác dụng ảnh hưởng khác nhau đến hiệu quả công tác quản lý HỖ ĐH môn Vật lí ở các trường THPT trên địa bàn TP Đà Nẵng theo chương trình GDPT 2018; biện pháp này là điều kiện, là tiền đề của biện pháp kia hoặc hỗ trợ thúc đẩy lẫn nhau, vì vậy cần phải áp dụng đồng bộ các biện pháp.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018), Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018, *Chương trình giáo dục phổ thông môn Vật lí*. Hà Nội
2. Nguyễn Quốc Chí, Nguyễn Thị Mỹ Lộc (2003), *Lý luận quản lý Nhà trường*, Tài liệu giảng dạy cao học QLGD, Đại học GD - ĐHQG Hà Nội.
3. Nguyễn Quốc Chí, Nguyễn Thị Mỹ Lộc (2010), *Đại cương Khoa học quản lý*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.
4. Đặng Xuân Hải (2017), *Giáo trình Quản lý sự thay đổi trong giáo dục*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.